

rint així més dificultats-. En general cal fomen-
tar una estimació per la natura al nin desde l'infància. Les sortides haurien de ser desde l'escola -la pròpia classe- i si no hi ha medis o hi ha dificultats fer que l'al.lot aprofiti les sortides amb els seus pares els finals de setmana.

També és interessant fomentar tot tipus de cultius dins l'escola o parcel·les si l'escola disposa de lloc apropiat, dins

coïssols o més senzillament fent germinar llavors dins els tassons.

La programació de les excursions, i el material bàsic per les sortides, erà el que ja hem anomenat al grup de geologia, afegint hi ganivets i estissores per agafar mostres de plantes, bosses de plàstic per guardar-les i instruments rudimentaris per a iniciar un herbari. (Veure Bibliografia bàsica general)

2.2. GRUP D'HISTORIA

(A càrreg d'en JAUME ALZINA MESTRE)

Els objectius que el grup d'història ens varem marcar foren dos: Per una part el coneixement d'alguns aspectes històrics de la Colònia de Sant Perè, i per altra banda l'elaboració d'una metodologia que fos util a l'escola per conèixer el seu entorn històric.

FONTS PER L'ESTUDI DELS ANTECEDENTS HISTÒRICS D'UN LLOC DETERMINAT:

1º) Fonts de paisatge: Tot allò que fet per l'home es conserva dins el paisatge. En aquest sentit hem trobat:

- Un poblat Talaiòtic: SES PAISES.
- Un talaiot: SA COVA DES XOT.
- Una forma d'exploitació forestal: LA SITJA
- Una forma d'aprofitament de l'espai agrari: LES MARJADES.
- Formes de defensa:

- El Castell de CAPDEPERA
- La Torre de CANYAMEL.

2º) Esquema per a la interpretació de les fonts del paisatge:

- A) Aspectes generals i descripció.
Què és? - Materials de què està fet - Com està fet, tècniques i utilitzats en la seva construcció.
- B) Localització del fet i relació amb l'entorn. Localització cronològica i espacial. Situació i emplaçament - Allunyament o proximitat dels materials utilitzats per la construcció - Transportats utilitzats per dur aquets materials - Relació amb altres formes pa- rescudes de l'entorn - Raons de la seva localització i del seu emplaçament
- C) Funció del fet i relació amb l'home.
Funció del fet - Qui l'ha fet - Quina utilitat té avui.
- D) Anàlisi crític.
Com ha influït aquest fet en el paisatge - Ha mantingut o degradat el paisatge? - Alternatives que hagués tingut l'home per evitar aquesta degradació - Estat de conservació actual i causes de la mateixa.

E) Conclusió.

Quina informació ens dona aquest fet dels homes que el produïren?.

3º) Esquema per a la interpretació de les fonts contingudes a un museu.

-Localització: Lloc a on s'ha trobat. E poca en que es va fer. Corrent estilística o cultural en la qual es pot indoure.

-Funcionalitat i utilitat.

-Material o materials utilitzats en la seva construcció. Raons per les quals s'han utilitzats aquets materials.

-Tècniques que suposa la seva elaboració

-Relació amb altres objectes trobats. Per la seva forma i per la seva funció.

-Sentit de la peça. Què mos diu dels homes que le varen fer.

Quins camins ha seguit la peça fins arribar en el museu a on es troba.

4º) Fonts d'Arxiu

Per la seva naturalesa es poden distingir dues castes de documents:

-Quantitatius: No són interpretables directament. Han d'esser elaborats. La seva utilització suposa desenvolupament de tècniques d'elaboració i de presentació.

-Qualitatius: Són més subjectius. Cal analitzar-los amb postura crítica. La seva utilització permet desenvolupar tècniques d'interpretació i de crítica.

A) Esquema per a la interpretació de documents Quantitatius.

-Fiabilitat: Funció del document (raons per les quals es va fer).

Tècniques utilitzades en la recollida de dates.

Altres factors que puguin influir en la fiabilitat de l'informació

-Dates que inclou.

B) Tècniques que es poden desenvolupar en l'utilització dels documents de tipus quantitatiu.

-Tècniques formals: Elaboració de fitxes, tècniques de localització, registres, inventaris, etc.

- Tècniques estadístiques: Quadres gràfics.
- Tècniques d'interpretació.

C) Esquema per a la interpretació dels documents qualitatius.

- Localització temporal.
 - Qui ha escrit el document.
 - Què pretén el document. Funció del document
 - Aspectes als que fa referència.
 - Tipus de document.
- D) Tècniques que es poden desenvolupar.
- Tècniques formals.
 - Anàlisis de contingut.
 - Tècniques de crítica.
- E) Altres fonts que poden ésser utilitzades
- Tradicions orals.
 - Bibliografia.

APLICACIÓ DE L'ESQUEMA D'INTERPRETACIÓ DE FONTS DEL PAISATGE EN EL CAS D'UN POBLAT TALAOTIC: SES PAISSES.

1º) Aspectes generals i descripció:

Ses Paisses és un poblat megalític format per una sèrie d'habitacions, unes muralles fortificades i un talaiot central. El poblat està construït mitjançant grans pedres tallades en forma aproximadament cúbica de material calç superposades una damunt l'altre sense cap mena de ciment d'unió.

Aquestes pedres foren possiblement col·locades una damunt l'altre mitjançant rampes de terra.

Possibles activitats a fer:

- Dibuixar un croquis del poblat.
- Construir amb argila una maqueta del poblat

2º) Localització del fet i relació amb l'entorn.

El poblat està situat dins un bosc d'alzinar a una distància d'uns 10 Km. de la costa i emplaçat a una petita elevació del terreny. Aquestes circumstàncies possibilitaven que els pobladors poguessin recollir, de l'entorn tot el que necessitaven, tant els materials necessaris per la construcció del poblat, materials que abunden a l'entorn com aquells productes necessaris per a la seva alimentació i cobertura d'altres necessitats.

Possibles activitats a fer:

- Situar el poblat a un planell i situar-li els elements que l'envolten (bosc, fonts= d'aigua, rocam, etc.)

3º) Funció del fet i relació amb l'home

Es un lloc de vivenda fortificat per a protegir els seus habitatns de possibles atacs, tant dels enemics vinguts per la mar com d'altres tribus illenques.

Possibles activitats a fer:

- Dramatitzar la vida dels pobladors del poblat.

4º) Anàlisis crític.

Com ha influït en el paisatge: El fet mateix de la presència del poblat configura una ruptura del primitiu paisatge del bosc, creant una oposició entre poblat i bosc, que es manifesta amb l'acumulació de les pedres i amb l'arrassament del bosc en aquell

endret concret; a part d'això no hi ha hagut una desgradació del paisatge, sinó un equilibri entre ambdós factors.

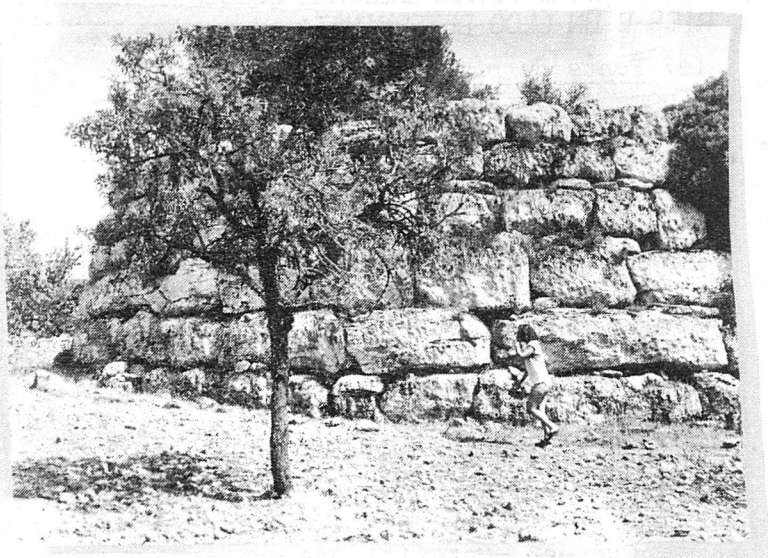
Estat de conservació: El poblat se conserva regularment. No hi ha hagut una destrucció sistemàtica, sinó tan sols, la produïda pel pas del temps.

Possibles activitats a fer:

- Redactar un assaig sobre l'importància de la conservació dels restes històrics.
- Expressar d'alguna forma la relació poblat-natura.

5º) Conclusions.

Informació que ens dona el fet sobre la vida dels homes que produïren: Tenim uns homes que viuen dins una economia basada fonamentalment en la recolecció, la caça i la pesca, i que comencen a desenvolupar una rudimentària agricultura i ramaderia. L'estructura del poblat i la seva construcció demostra que era una societat jerarquitzada capaç de forçar a construir una obra tan difícil i important. La fortificació demostra que existia una tensió entre els pobladors i els elements humans de l'entorn.

APLICACIÓ DE L'ESQUEMA D'INTERPRETACIÓ DE FONTS DEL PAISATGE EN EL CAS D'UN ELEMENT DE TRANSFORMACIÓ: UNA SITJA.

1º) Aspectes generals i descripció.

Es una esplanada rodona i delimitada per una tira de pedres que roman com a restes d'una fogata de llenya d'alzina que se feia per produir carbó. Aquest carbó s'obtenia a través de fer cremar lentament la llenya que s'havia acumulat.

Possibles activitats a fer:

- Localitzar a un mapa les diverses fonts d'energia que té l'illa.

2º) Localització i relació amb l'entorn

Cronològica: es fan servir des de antics i se mantenen tot el temps que Mallorca té una economia de subsistència, fins pràc-

ticament a principis del nostre segle, encara que progressivament van perdent la seva importància a mesura que el carbó vegetal va ésser substituït per altres combustibles.

Espacial: Es troben dins els alzinars que ocupaven extenses àrees de l'illa. Es contruïen dins els boscs perquè era més fàcil transportar el carbó que la lenya.

Possibles activitats a fer:

-Relacionar la sitja amb altres productes d'una economia de subsistència (marjals, etc..)

3º) Funció del fet i relació amb l'home.

La sitja com a forma d'aprofitament forestal correspon a una societat basada en una economia de subsistència que ha d'aprofitar tot allò que la natura ofereix a l'home.

L'home que aprofita la llenya dels alzinars per treure la principal font d'energia utilitza també el porc com a producte bàsic d'alimentació treguent d'ell tot una sèrie de productes i amb uns desperdicis mínims.

Possibles activitats a fer:

-Enumerar alguns altres tipus d'arbres que

es troben a Mallorca i amb els quals es pot fer carbó.

-Fer una prova pràctica d'obtenció de carbó a partir de l'alzina.

4º) Anàlisi crític.

Com ha influït en el paisatge: Factor molt important per explicar la depredació dels boscos.

Alternatives per evitar la depredació: Cap alternativa possible ja que l'home no en podia prescindir. (Un paliatiu: repoblar els bosc o alternar amb altres llenyes no tan bones.

Possibles activitats a fer:

-Estudiar dos tipus de societats:

1ª Que alteri i transformi el medi.

2º Que no alteri ni transformi el medi.

5º) Conclusió

Infórmació que ens dóna aquest fet: L'home necessita combustibles que li proporcionen calor i els obté expoliant el medi, encara avui i malgrat al progrés tècnic.

BIBLIOGRAFIA D'HISTORIA DE MALLORCA.

Són molt escasses les obres d'història de Mallorca que pugin ésser utilitzades a les escoles; presentam algunes sense que valguem fer una llista exhaustiva.

BIBLIOGRAFIA

BARCELO PONS, B. El segle XIX a Mallorca. Obra cultural Balear. Ciutat.

BARCELO PONS, B. Les Illes Balears. Ed. Taber. Barcelona, 1968

PERE GABRIEL El moviement obrer a Mallorca. Ed. Curial. Barcelona.

LLULL, Anselm El mallorquinisme polític. Edicions Catalanes de París. 1975. 2 Vol.

MASSOT I MUNTANER, J. La guerra civil a Mallorca. Ed. Curial. Barcelona. 1976.

MELIA, J. Cap a una interpretació de la Història de Mallorca. Ed. Aportació Catalana. Barcelona - 1.967.

MELIA, J. Els Mallorquins. Ed. Daedalus. Palma de Mallorca. 1967

OLIVER, M. DE LOS XANTOS Mallorca durante la Primera Revolución. Palma de Mallorca. 1902.

ROSELLO BORDOY, G. L'Islam a les Illes Balears. Ed. Daedalus. Palma de Mallorca 1958

SOLDEVILLA, F. Resum d'història dels Països Catalans. Ed. Barcino. Barcelona. 1.974

Història de Mallorca. Coordinada per Mascaró Passariu. Palma de Mallorca. 1975. 5 Vol.

Es pot veure, a més, els articles sortits a les revistes "Randa", "Mayurqa" i "Lluc".

2.3. GRUP AGRARI

El grup agrari tengué com a objectiu la presentació d'una sèrie de tècniques d'investigació i de metodologies per al coneixement del paisatge rural en vistes a una possible aplicació a l'escola. Bàsicament el tema va consistir en:

a) Una aproximació al concepte de geografia rural i la seva terminologia a través dels aspectes de població rural, estructura agrària (propietat i formes d'exploatació), utilització de la terra i paisatge rural.

b) Presentació d'una sèrie de tècniques per a recollida i representació de dades per a l'estudi dels aspectes anteriors. Se varen explicar tècniques per a la confecció de:

- Mapes de distribució de la propietat;
- Mapes d'utilització de la terra;
- Mapes sintètics de paisatges rurals.

Els integrants del grup agrari feren -

servir les tècniques esmentades duguent a terme els següents treballs en el sector de la Colònia de Sant Pere d'Artà:

1.- Mapa de distribució de la propietat en el sector de la Colònia de Sant Pere, a partir de les fitxes de propietat del Cadastre de Riquesa Rústica de 1.977.

2.- Mapa de l'utilització de la terra, amb representació dels conreus i altres usos, a partir de treballs de camp i enquestes.

En resum, la nostra valoració de l'arca és sumament positiva deguda l'interés dels integrants i a les conclusions positives dels treballs de camp presentats, que van permetre l'aprenentatge d'una sèrie de tècniques fàcilment aplicables als alumnes de l'escola i que permetran al mateix temps un millor coneixement de l'entorn de l'escola i unes aproximacions més realistes a les paï rural.